

ՊՍԱԿԻ ՓՈՑԱՐԷՆ

Ալէքսանդր Գալանթարի Թաղման Կարգադիր Մասնաժողովը, համաձայն ցանկութեան «Մշակի» խմբագրութեան, որոշել է առաջարկել հանգուցեալի յիշատակը յարգել ցանկացող բոլոր հաստատութիւններին և անձանց՝ հրաժարվել դագաղի վրա պսակ դնելու գիտաւորութիւնից և պսակի համար յատկացվելի գումարը յանձնել Կարգադիր Մասնաժողովին, որ կ'արգացրել է որոշումն յաւերժացնել հանգուցեալի յիշատակը մի հանրագում ալտով—Փօնդով—գործադրելու այդ նպատակին:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՖՕՆԴՐ ԸՄՄԱԶԳԱՅԻՆ ՊԷՏԻ Է ԼԻՆԻ

Համազգային Յօրելեանի տօնախմբութիւնից յետոյ, հոկտ. 13-ին, երեկոյեան, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հրաւիրեց իր մօտ մի քանի անձանց խորհրդակցութեան՝ լսելու կարծիքներ, թէ դպրոցական ֆօնդին, որ սահմանված է յաւերժացնելու յօրելեանը, ինչ բնաւորութիւն տալ, արդեօք նա համազգային պէտք է լինի, այսինքն այդ ֆօնդից պէտք է օգտվեն հայութեան բոլոր հատուածները թէ՛ միայն ռուսահայերը:

Ողբացեալ Ալ. Գալանթարը և ես ուժգնօրէն պաշտպանեցինք այն կարծիքը, թէ դպրոցական ֆօնդը համազգային պէտք է լինի, այն է՝ ֆօնդի եկամուտները պէտք է գործադրվեն հայոց ազգային-եկեղեցական դպրոցների բացման, պահպանութեան և բարգաւաճման վրա թէ՛ Ռուսաստանում, թէ՛ Թիւրքիայում և թէ՛ Պարսկաստանում:

Խօսք խնդրելով վեհափառ Կաթողիկոսից, ես յայտնեցի, որ էջմիածնի կապը Թիւրքիայի հայութեան հետ մինչև այսօր արտայայտվում է նրանով, որ էջմիածինը ձեռնադրում է եպիսկոպոսներ և ուղարկում միւսօտ, ուրիշ աւելի զօրեղ և բարոյական կապեր չը կան. մինչ եթէ էջմիածինը կարողա-

նայ նպատակ և ազգային կրթութեան գործին այդ երկրում և Պարսկաստանում, բարոյական կապը նրա և հայութեան այդ երկու հատուածների միջև աւելի զօրեղ կը լինի:

Իմ այս կարծիքը ուժգնապէս պաշտպանեց Ալ. Գալանթար և բերեց նաև այլ պատճառաբանութիւններ, ոյժ տուող այդ կարծիքին:

Եղան առարկողներ, թէ էջմիածինը կարող է, ունենալով ձեռքին զբամական ոյժ, միջամտութիւն գործել թիւրքահայոց և պարսկահայոց կրթական գործի մէջ: Սակայն այդ առարկութիւնը հերքվեց նրանով, որ էջմիածինը ինքնուրոյն կամ անկախօրէն չէ գործելու, այլ նա միայն ամեն տարի նախահաշուով յատկացված գումարը թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար յանձնելու է այդ երկիրների ձեռնհաս ազգային վարչութիւններին:

Ապա Ալէքսանդր Գալանթար ջերմօրէն պաշտպանեց այն կարծիքը, որ դպրոցական ֆօնդի կազմակերպութեան և գործադրութեան համար կազմվել մարմինը կամ յանձնաժողովը պէտք է բաղկացած լինի հայ ժողովրդի կողմից ընտրված անձերից: Աշխարհականներ կայացուցինք չը պէտք է անպատճառ էջմիածնում տպրողներ լինեն, այլ նրանք իւրաքանչիւր տարի պարբերաբար մի քանի անգամ կը գան էջմիածին և կը կայացնեն հարկաւոր որոշումները, իսկ գործադրութիւնը կը թողնեն էջմիածնում գտնվող բիւրօյին, ընտրված յանձնաժողովի կողմից:

Դպրոցական ֆօնդը համազգային դարձնելու առաջարկը կունենայ և այն հետևանքը, որ թիւրքահայերը, պարսկահայերը և առ հասարակ արտասահմանեան հայերն ևս կը մասնակցեն այդ ֆօնդին և մենք կունենանք մի ընդհանուր համազգային ֆօնդ մեր դպրոցական գործի համար:

Արժէք որ մեր մամուլը և հասարակութիւնը լրջօրէն զբաղվէր այդ հարցով:

Հ. Առաքելեան